

AVOCATUL POPORULUI

Domeniul privind
prevenirea torturii

Aprob,
Avocatul Poporului

Renate Weber

Raport

*privind vizita desfășurată la Centrul de Reținer și Arestare Preventivă din România care funcționează
în incinta Secției 19 Poliție București*

Raportul este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea activității de monitorizare**
- 2. Constatările rezultate din activitatea de monitorizare**
- 3. Recomandări**

București – 2021

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009 România a ratificat Protocolul Opțional (OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului, îndeplinește atribuțiile de Mecanism național de prevenire a torturii (MNP) conform prevederilor OPCAT, monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor private de libertate în orice loc de detenție, în sensul art. 4 din OPCAT.

Astfel, în conformitate cu art. 35 lit. a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, coroborat cu art. 19 lit. a) din Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante din 18.12.2002, MNP a efectuat în zilele de 13 iulie și 16 august 2021 vizită la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr.10, care funcționează în incinta Secției 19 Poliție București, cu următoarele obiective: verificarea implementării recomandărilor formulate cu prilejul vizitei efectuate în anul 2017, măsurile întreprinse în cadrul centrului pentru protecția persoanelor private de libertate și a personalului în contextul epidemiei de COVID-19, precum și alte aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție, care pot apărea în timpul vizitei.

Echipa MNP a fost alcătuită din: doamna Mihaela Sîrbu – jurist din cadrul instituției Avocatul Poporului - Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție și a altor pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante (MNP), domnul Radu-Constantin Miclăuș – medic, colaborator extern și domnul Silviu Dumitru, reprezentant a Organizației Neguvernamentale Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului (GRADO).

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

► *aspecte preliminare*

Din discuțiile purtate cu reprezentanții Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10 București, vizitarea centrului și din analiza documentelor puse la dispoziție de conducerea acestuia, s-au constatat următoarele:

În incinta Secției 19 Poliție funcționează Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10. Începând cu data de 11 ianuarie 2021, conform Dispoziției inspectorului general al Inspectoratului General al Poliției Române nr. 8 din 11 ianuarie 2021, centrul s-a aflat în proces de renovare, aceasta finalizându-se la data de 15 iulie 2021, potrivit informațiilor furnizate echipei de vizită.

Conform dispoziției menționate, persoanele private de libertate custodiate în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10, au fost relocate de către Serviciul Independent de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București în celelalte centre de reținere și arestare preventivă din cadrul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București.

De asemenea, pe toată această perioadă, persoanele față de care s-au dispus măsuri preventive privative de libertate sau au fost puse în executare mandate de executare a pedepsei, au fost încarcerate în celelalte centre de reținere și arestare preventivă din cadrul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București, ținând cont de evoluția situației operative și gradul de ocupare al acestora.

În ceea ce privește structura de personal, la nivelul centrului erau prevăzute 13 funcții: 1 funcție de șef centru, 4 funcții de șef de schimb, 6 funcții de agent principal și 2 funcții de agent II, dintre care funcția de șef de centru și una dintre funcțiile de șef de schimb erau vacante.

În perioada 11 ianuarie-12 iulie 2021, 10 lucrători din cadrul CRAP nr. 10 au fost delegați la alte centre de reținere și arestare preventivă din cadrul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București. La data vizitei din 13 iulie 2021, potrivit informațiilor furnizate, toți angajații au revenit la CRAP nr. 10 pentru a finaliza unele lucrări de amenajare interioară în vederea primirii persoanelor private de libertate.

Activitățile de pază și supraveghere erau organizate în ture, însă **erau situații în care personalul era insuficient (concedii, etc)**, astfel că ocuparea posturilor vacante și suplimentarea schemei de personal cu posturi pentru pază era o necesitate.

Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10 era situat la demisolul clădirii și era prevăzut cu 4 camere de deținere, având o capacitate de 20 de locuri. În centru erau încarcerate doar persoane de sex bărbătesc, majore.

Perioada de încarcerare diferă în funcție de măsurile preventive dispuse de organele judiciare, potrivit prevederilor Codului de procedură penală. În centru se execută măsura reținerii și arestării preventive în cursul urmăririi penale conform prevederilor Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele

judiciare în cursul procesului penal, iar transferul acestora în unitățile din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor se efectua în conformitate cu art. 260 din Hotărârea Guvernului nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013.

La data de 16 august 2021, în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10 erau încarcerate un număr de 20 persoane private de libertate, dintre care 16 se aflau în stare de arest preventiv și 4 în stare de condamnare. Între persoanele custodiate nu se aflau străini.

Camera nr. 1 avea o suprafață de 18,41 mp, în care la momentul efectuării vizitei erau cazate 6 persoane și era prevăzută cu 6 paturi. Camera nr. 2 avea o suprafață de 12,64 mp în care erau cazate 4 persoane private de libertate și era dotată cu 4 paturi. Camera nr. 3 avea o suprafață de 18,41 mp în care erau cazate 6 persoane private de libertate și era prevăzută cu 6 paturi. Camera nr. 4 avea o suprafață de 15,25 mp în care erau cazate 4 persoane private de libertate și era dotată cu 4 paturi. Paturile metalice, suprapuse câte două, fuseseră revopsite, însă saltele erau necorespunzătoare din punct de vedere igienic și aveau un grad ridicat de uzură.

În camere nu era asigurat un spațiu de minim de 4 mp/persoană potrivit prevederilor art. 1 alin. (3) din Normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate aprobate prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 2772/C/2017.

Conform normelor Comitetului European pentru Prevenirea torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) și dispozițiilor legale menționate, camerele de deținere trebuiau să fie dotate cu următorul număr de paturi: camera nr. 1 cu 4 paturi, camera nr. 2 cu 3 paturi, camera nr. 3 cu 4 paturi și camera nr. 4 cu 4 paturi.

Conform informațiilor furnizate de reprezentanții centrului, în raport de situația operativă, în camere se încarcerează un număr de persoane, astfel încât să fie respectate recomandările Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante.

Camerele erau dotate cu grup sanitar de aproximativ 2,4 mp, cu mobilier constând în masă și scaune din plastic, cu excepția camerei nr. 3 care nu dispunea de scaune, în locul acestora, persoanele private de libertate utilizând sertarele destinate depozitării obiectelor personale.

Conform observațiilor membrilor echipei de vizită, grupul sanitar, dispunea de o fereastră pentru aerisire, vas de wc metalic, chiuvetă metalică, duș, însă nu era izolat, fiind separat de restul camerei doar printr-o perdea, care nu asigura în totalitate intimitatea

persoanelor private de libertate. Alimentarea cu apă rece și caldă se făcea de la rețeaua publică.

Deși centrul a fost renovat, în ceea ce privește izolarea grupului sanitar, s-a constatat aceeași situație ca cea reținută de membrii echipei de vizită cu prilejul vizitei efectuate în anul 2017. Prin urmare, recomandarea privind *continuarea procesului de igienizarea generală, reparații și modernizare a spațiilor Centrului în vederea asigurării unor condiții igienico-sanitare și de reținere optime* a fost parțial implementată.

Echipe de vizită a constatat că instalațiile de duș și wc-ul erau funcționale, **cu excepția instalației chiuvetei din camera nr. 3**, care nu funcționa de două sau trei săptămâni, potrivit afirmației unei persoane private de libertate. În perioada în care echipa de vizită s-a aflat în centru, a fost remediată această situație.

Potrivit informațiilor furnizate echipei de vizită, pentru reparația obiectelor sanitare din centru se contacta Serviciul logistic al Poliției Capitalei.

În aceeași cameră, membrii echipei de vizită au constatat că **doar pe unul dintre cele șase paturi exista o pernă pentru dormit.** De asemenea, camera permitea iluminatul natural prin 2 ferestre de formă pătrată cu latura de aproximativ 25 cm (una dintre ferestre era la grupul sanitar), **însă acesta era necorespunzător.** Deși, la momentul vizitei, vremea era însorită, echipa de vizită a constatat că ferestrele camerei de deținere nu asigurau suficientă lumină naturală, astfel încât persoanele private de libertate să poată citi în condiții normale, potrivit art. 12 alin. (2) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora aprobat prin Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 14/2018.

Camerele dispuneau de iluminat artificial (tuburi fluorescente fixate pe tavan). Încălzirea fiecărei camere se realiza prin calorifer, iar agentul termic se asigura prin rețeaua Radet. Totodată, în cameră exista aparat de climatizare (aer condiționat), televizor și telefon, care putea fi folosit de persoanele private de libertate pentru convorbiri în exterior în mod restricționat.

Camerele erau împărțite în camere pentru fumători și camere pentru nefumători.

Centrul mai dispunea și de un grup sanitar pentru personal. Pentru uzul persoanelor private de libertate în acest spațiu exista o mașină de spălat rufe și un uscător pentru rufe. De asemenea, exista o magazie pentru păstrarea efectelor personale ale persoanelor private de libertate.

În centru existau o cameră pentru vizită și o bibliotecă amenajată cu câteva cărți puse la dispoziția persoanelor private de libertate. Camera de vizită era dotată cu mobilier, separator, un telefon folosit pentru discuțiile dintre aparținători și persoanele private de libertate, cameră de luat vederi.

Curtea de plimbare avea o dimensiune de aproximativ 6 x 2 m, iar accesul în aceasta se făcea printr-un grilaj metalic, asigurat cu zăvor și lacăt. Aceasta era delimitată de pereți de material plastic perforat, existând gratii, iar tavanul era acoperit. Curtea de plimbare era dotată cu spalieri pentru exerciții fizice, telefon fix.

De asemenea, centrul era monitorizat cu sistem de supraveghere funcțional și buton de panică.

► **măsurile luate pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei COVID-19**

Potrivit informațiilor furnizate, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10 nu a fost desemnată unitate COVID-19.

Personalului centrului i s-au distribuit măști și mănuși de unică folosință și au fost instalate dozatoare cu substanță sterilizantă în spațiile unde angajații își desfășoară activitatea, fiind instruiți cu privire la măsurile igienico-sanitare ce trebuiau luate pentru astfel de cazuri.

De asemenea, persoanelor private de libertate li s-au asigurat mijloace de protecție (măști) la cerere. Dezinfectantul pentru mâini era pus la dispoziția persoanelor private de libertate în punctul de primire al centrului, pentru a nu exista pericolul de ingerare al acestuia.

În cursul anului 2021 nu a fost confirmat niciun caz de infectare cu noul coronavirus (SARS-CoV-2) în rândul persoanelor private de libertate.

Nu s-au propus testări tip screening pentru boli infecto-contagioase, testări COVID-19 și vaccinare anti-COVID-19 în acest centru.

► **prevenirea relelor tratamente**

Pe parcursul activității de monitorizare, reprezentanții MNP au verificat o serie de aspecte care pot constitui factori de risc pentru tortură sau tratamente crude, inumane sau degradante aplicate persoanelor private de libertate.

Asistența medicală a persoanelor private de libertate încarcerate în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10 era asigurată de Cabinetul Medical pentru Aresturi din cadrul Serviciului Independent de Reținere și Arestare Preventivă.

Potrivit informațiilor furnizate, în privința acordării asistenței medicale, în cadrul arestului central, erau disponibili doi medici și patru asistenți medicali.

Medicul venea în centru, de obicei, o dată pe săptămână, în ziua de luni, iar asistentul medical a venit o dată de la momentul redeschiderii centrului și până la data vizitei. Acesta din urmă transmitea și telefonic personalului centrului unele indicații medicale necesare pentru o persoană privată de libertate care acuza o problemă medicală.

În privința procedurii medicale la încarcerare, fiecare persoană privată de libertate a fost consultată de către medic la arestul central înainte de a fi distribuită în centru.

Nu erau distribuite în centru persoane private de libertate care necesitau o supraveghere mai atentă în ceea ce privește administrarea tratamentului (de exemplu cei insulino-dependenți).

Cu prilejul efectuării vizitei, s-a constatat că în punctul de primire persoane private de libertate din cadrul centrului exista un fișet metalic care conținea un compartiment cu denumirea „medicamente”, asigurată sub cheie. Acesta conținea plicuri etichetate cu medicație pentru administrare orală, aflată în termen de valabilitate, conform inscripțiilor de pe foliile cu comprimate de medicamente.

Existau și cutii tip organizator conținând medicația pregătită pentru dimineață, prânz și seară. Potrivit informațiilor furnizate, aceasta era administrată de către personalul centrului persoanelor private de libertate, care erau conduse din camera de deținere în zona de primire a centrului, unde li se înmâna medicația corespunzătoare momentului zilei (dimineața/prânz/seara). Persoanele private de libertate nu semnau pentru medicația primită, neexistând vreun registru întocmit în acest sens.

Prin urmare, recomandarea formulată cu prilejul vizitei efectuate la centru în anul 2017 privind *întocmirea unui registru de administrare a tratamentelor, unde să se țină clar evidența medicației administrate, cu numele persoanei care o primește, data și ora administrării, semnătura de primire*, nu a fost implementată, deși potrivit răspunsului unității nr. 3240 din 16 februarie 2018, întocmirea registrului de administrare a tratamentului s-a realizat, astfel că evidența administrării medicației este clară și întocmită conform recomandării.

La loc vizibil și accesibil era disponibilă o trusă de prim ajutor conținând un dispozitiv de respirație gură la gură (batista salvatorului), soluție dezinfectantă iodată aflată în termen de valabilitate, comprese sterile etc.

Din consultarea aleatorie a unor fișe medicale ale persoanelor private de libertate, s-a constatat că exista formularul de consimțământ informat pentru acordarea asistenței medicale semnat de persoana privată de libertate, datat, având parafă și semnatura medicului examinator. De asemenea, într-un caz, era consemnată necesitatea continuării tratamentului recomandat de medicul oncolog. Conform informațiilor comunicate de reprezentantul centrului, persoana privată de libertate urma să fie transferată în Germania și a fost testată de SARS-CoV-2.

În altă situație, fișa medicală a persoanei private de libertate nu avea completate rubricile privind antecedentele medicale personale, starea prezentă la arestare, concluziile examenului clinic general și nu exista semnatura persoanei private de libertate. Fișa de triaj medical era însă completată de asistentul medical principal de medicină generală. Aceasta consemnase informații cu privire la infecția SARS-CoV-2, declarații ale persoanei private de libertate cu privire la starea sa de sănătate, faptul că nu a fost agresată de organele de poliție. Era completat, de asemenea, un chestionar referitor la coronavirus.

În cazul apariției unei urgențe medicale, potrivit informațiilor comunicate de reprezentantul centrului, se apela serviciul public de urgență 112. După consultarea persoanei private de libertate, de regulă, cadrul medical de pe ambulanță completa o fișă, care era atașată la fișa medicală a persoanei private de libertate.

Pentru rezolvarea problemelor medicale ale persoanelor private de libertate, care nu reprezentau urgențe medicale, centrul lua legătura cu Serviciul Independent de Reținere și Arestare Preventivă, persoanele private de libertate fiind escortate la cabinetul medical de la arestul central.

Registrul de evidență a solicitărilor de consultații medicale conținea cinci solicitări în luna august 2021. În anul 2020, s-a constatat că ultima consemnare era datată 25 octombrie 2020, la rubrica observații fiind consemnat „solicită consult” însă la rubrica „medic” nu erau consemnate numele, prenumele și semnătura. La poziția anterioară în registru, datată 15 octombrie 2020, la rubrica „data și intervalul orar al consultului” exista o semnătură indescifrabilă, la rubrica medic (nume, prenume, semnătura) era consemnat agent principal, la rubrica „grad, nume și prenume polițist care a condus persoana” exista o semnătură indescifrabilă, iar la rubrica „Observații” nu existau consemnări.

În registrul analizat, cu titlu de exemplu, la data de 18 septembrie 2020, erau consemnate doua situații în care se solicita consult medical de urgență. Potrivit informațiilor furnizate, o astfel de solicitare de acordare a asistenței medicale era adusă la cunoștință asistentei medicale, care se deplasa, de obicei, seara la centru, iar dimineața următoare era trimisă trupa de escortă să transporte persoana privată de libertate la cabinetul medical de la arestul central. Dacă problema medicală a persoanei private de libertate reprezenta o urgență, se apela serviciul public de urgență 112.

Din studierea Registrului procese verbale de predare - primire a serviciului, la data de 8 decembrie 2020 se evidențiază că a fost solicitată ambulanța la ora 22:15 pentru o persoană privată de libertate, însă nu era consemnată sosirea ambulanței la centru, aceasta fiind consemnată în fișa de eveniment din aceeași dată: „polițiștii Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10 au solicitat Serviciul de ambulanță pentru două persoane private de libertate, deoarece acuzau stare de sevraj fiind consumatoare de droguri”. S-a deplasat echipajul de ambulanță cu medic care le-a acordat îngrijiri medicale de specialitate stabilind că nu era necesară transportarea acestora la o unitate spitalicească pentru investigații medicale suplimentare.

Tot în registrul de evidență a proceselor verbale de predare – primire, în data de 10 decembrie 2020 era consemnat că la ora 7:00 a fost solicitată ambulanța, care a venit cu medic fiindu-i administrat persoanei private de libertate un tratament injectabil, aceasta nefiind transportată la spital. O altă consemnare tot din luna decembrie 2020 evidențiază că a fost solicitată ambulanța care a venit și a acordat tratament medical de specialitate.

Hrana pentru persoanele private de libertate era procurată, potrivit informațiilor furnizate echipei de vizită, de la Penitenciarul Rahova în baza convenției privind hrănirea persoanelor private de libertate aflate în stare de reținere, arest preventiv sau detenție, înregistrată la Direcția Generală de Poliție a Municipiului București cu nr. 150032/04.01.2017 și era distribuită persoanelor custodiate de către personal calificat și se servea în camerele de deținere. Meniul servit conținea 3 mese/zi și era adaptat în funcție de nevoile medicale/religioase ale persoanelor private de libertate.

Într-o încăpere din centru existau cinci frigidere. Fiecărei camere de deținere îi corespundea câte un frigider în care se găseau bunurile alimentare ale persoanelor private de libertate. **Frigiderul care conținea probe din hrana persoanelor custodiate nu avea**

termometru. Reprezentantul centrului a afirmat că existau termometre, însă nu fuseseră instalate până la data vizitei.

În data de 14 august 2021, meniul a constat din ciorbă de legume, mâncare de dovlecel, fasole cu cârnați, iar în data de 13 august 2021, meniul a cuprins ciorbă de legume, mâncare de cartofi, orez.

Reprezentantul centrului a afirmat că la masa de dimineață se servesc alimente precum ou, margarină, brânză.

În timpul interviurilor cu persoanele private de libertate cu privire la calitatea hranei, o persoană privată de libertate a menționat că nu consuma hrana care se asigura de către centru, întrucât aceasta nu era bună, preferând mâncarea pe care o primea de acasă. O altă persoană privată de libertate a menționat că "se repetă aceeași mâncare care nu are gust, cartofii nu sunt bine făcuți".

În ziua vizitei, la data de 16 august 2021, ora 12:00 a fost adusă hrana destinată persoanelor private de libertate pentru prânzul și cina acelei zile.

Verificarea consistenței mâncării de orez (pilaf) aflată în marmite a relevat faptul că aceasta conținea o cantitate insuficientă de carne (doar o bucată). Altă marmită conținea mâncare de cartofi, pentru felul doi, iar altă marmită supă de legume (cartofi, câteva păstăi de fasole) cu un aspect consistent. De asemenea, fiecare persoană custodiată beneficia de o franzelă de pâine pentru prânz, cină și micul dejun al dimineții următoare. Echipa de vizită a constatat că din meniul persoanelor private de libertate lipseau fructele și legumele proaspete.

3. Recomandări

Având în vedere aspectele menționate, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

conducerii Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10 București să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Ocuparea posturilor vacante și suplimentarea schemei de personal cu posturi pentru pază;

2. Asigurarea spațiului minim de 4 mp/persoană în toate camerele de cazare prevăzute de art. 1 alin. (3) din Normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate aprobate prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 2772/C/2017;

3. Stabilirea unui program, astfel încât un cadru medical (medic, asistent medical) să se deplaseze periodic la centru pentru a prelua eventuale probleme de natură medicală ale persoanelor private de libertate;

④ Înlocuirea saltelelor vechi și uzate cu altele noi; montarea unor uși la grupurile sanitare din camerele de deținere; dotarea camerei de deținere nr. 3 cu mobilier necesar servirii mesei (scaune); efectuarea demersurilor care se impun pentru asigurarea iluminatului natural în mod corespunzător în camerele de deținere; asigurarea cazarmamentului necesar în camerele de deținere;

5. Verificarea periodică a instalațiilor sanitare din camerele de deținere și repararea lor într-un interval cât mai scurt de la momentul defectării acestora;

⑥ Reamenajarea curții de plimbare, astfel încât persoanele private de libertate să beneficieze de mai multă lumină naturală;

7. Îmbunătățirea calității hranei persoanelor private de libertate prin includerea în meniul zilnic a fructelor și legumelor proaspete, precum și includerea în meniul acestora, cu o anumită periodicitate, a cărnii;

8. Dotarea cu termometru a frigiderului pentru păstrarea probelor de hrană;

9. Întocmirea unui registru de administrare a tratamentelor, unde să se țină clar evidența medicației administrate, cu numele persoanei care o primește, data și ora administrării, semnătura de primire.

București, 29 septembrie 2021